

[Lehwald.]

brugspolitik. Disse Brug maa da være saa store, at de selv kan avle de Produkter, der anvendes i Bedriften, og have saadanne Levevilkkaar, at det overhovedet kan betale sig at dyrke den danske Jord.

Lovforslaget om Oprettelse af Gartnerier og Havebrug, der her er sammenarbejdet med Forslag til Lov om Oprettelse af mindre Landbrug under ensartede Vilkkaar, hvilket jeg kun kan bifalde, har jeg ikke de Betæneligheder ved, som jeg udtalte angaaende Udstykningen til Husmandsbrug, ud over dette, at jeg er Modstander af disse Brugs Anlæg paa Statsjord. Jeg har dog forstaaet det saaledes efter nogle Udtalelser i det andet høje Ting, at de små Gartnerier, der er oprettet i det Aar, Loven har virket, for langt den største Dels Vedkommende er oprettet paa privat indkøbt Jord, og det glæder mig, at de paagældende Ansøgere til Statslaan har set paa dette Forhold, som jeg ser paa det: at det vil være den eneste Maade, hvorpaa en Bruger kan sikre sig Frugten af sit Arbejde, baade hvad angaar Jordens forbedrede Kultur og de Bygninger og Drivhuse, der maatte blive opført paa den paagældende Ejendom. Det er en Kendsgerning, at Brugen af Grønsager og Haveprodukter er stedsstigende. F. Eks. er Hovedstadens Forbrug af Kartofler gaaet langt ned i Forhold til for faa Aar siden, medens Forbruget af Kaal og navnlig Gulerødder er steget stærkt. Jeg nærer efter denne Udvikling af Forbruget ingen Betæneligheder ved, at der gives Statslaan til disse Bedrifter, som har den store Fordel, at de i langt højere Grad end Husmandsbrug giver Arbejde til ledige Hænder og er i Samklang med den Udvikling i Befolkningens Ernæring, der faktisk foregaar:

I § 18 staar der:

„Hvis der paa Brugets Arealer opstaar Byggegrundsværdier eller Arealer af andre Grunde faar betydelig større Værdi end til Landbrugsdrift og Havebrugsdrift, har Jordfonden Ret til at overtage hele Bruget mod fuld Erstatning under Hensyn til de ved denne Lov trufne Begrænsninger af Ejendomsretten.“ Det er en meget haardhændet Bestemmelse, og den vil selvfølgelig først og fremmest ramme Havebrug og Gartnerier paa Statsjord, paa hvilke der muligvis i Aarenes Løb

er kostet store Beløb til Forbedringer. Vel skal der efter Loven ydes fuld Erstatning, det lyder meget smukt, men der tages dog straks Afstand herfra, idet der tilføjes: under Hensyn til de ved denne Lov trufne Begrænsninger af Ejendomsretten. Er der nogen, der tror paa, at vedkommende faar Erstatning for, at han bliver sat ud af sin Bedrift og skal begynde paa bar Bund et andet Sted? Og hvilke er de Værdier ud over Byggegrundsværdier, der her kan være Tale om? Er det Værdien af Salt, Kul eller Mineralier i Undergrunden, eller er det andre Værdier. Som Paragraffen er affattet, er den saa omfattende, at Staten faktisk til enhver Tid har Hals- og Haandsret over denne Statsjord. I hvert Fald burde der ved § 18 gives Brugere af Statsjord samme Ret som Staten til at opsigte Kontrakten, naar de i Paragraffen nævnte Værdier havde naaet en saadan Højde, at Jordrenten blev uforholdsmæssig høj, hvilket meget nemt kan blive Tilfældet for Gartneriers Vedkommende. Hvis Grundværdistigningsafgiften ogsaa skal betales af Brugere af Statsjord, bliver det yderligere vigtigt at faa dette Spørgsmaal klaret, men jeg skulde dog tro, at det bliver den faktiske Ejer af Jorden, Staten, som skal betale denne Afgift.

Af de her nævnte Grunde kan jeg og mit Parti ikke medvirke til dette Lovforslags Gennemførelse.

Rasmussen (Hvølbæk): Det er jo et gammelt Kampspørgsmaal, vi her behandler, idet to stærkt modstridende Anskuelser har staaet over for hinanden paa dette Omraade. Fra den ene Side har man stejlt holdt paa 4. Oktober-Lovens Princip, fra den anden paa det uindskrænkede Privat-eje, og Fred kan der sikkert ikke blive mellem de to Ideer — dertil er Svælget mellem dem for stort. Kampen vil sikkert ogsaa fortsættes ud i Fremtiden, men under Kampen kan det være godt at faa en Vaabenhvile, og det er det, der er opnaaet ved det foreliggende Lovforslag, idet de to stridende Parter nu græsser fredeligt ved hindans Side. Saa er det Fremtiden forbeholdt at vise, hvilken af de to Ideer der med Livets Ret bliver den sejrende og den, der som Helhed baader Samfundet bedst. Vi fra vor Side nærer ingen Tvivl om, hvilket af de to Principper der i det lange Løb vil